

Rejsen til det oprindelige folk

Knud Rasmussens 5. Thule-ekspedition

Knud Michelsen

Rejsen til det oprindelige folk

Knud Michelsen

Rejsen til det oprindelige folk

Knud
Rasmussens
5. Thule-
ekspedition

AARHUS UNIVERSITETSFORLAG

Rejsen til det oprindelige folk · Knud Rasmussens 5. Thule-ekspedition
Knud Rasmussen belyst gennem breve og andre kilder 1921-1925

© Knud Michelsen og Aarhus Universitetsforlag 2021

Omslag, tilrettelægning og sats:

Carl-H.K. Zakrisson og Tod Alan Spoerl

Forlagsredaktion: Sanne Lind Hansen

Bogen er sat med Lyon og Kievit

E-bog produktion: Narayana Press, Gylling

ISBN 978 87 7219 252 9 (e-pdf)

Aarhus Universitetsforlag

unipress.dk

Bogen er udgivet med støtte fra:

Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond

Moth-Lunds Fond

Stibo-Fonden

VELUX Fonden

Denne bog er beskyttet i medfør af gældende dansk lov om ophavsret. Kopiering til undervisningsbrug må kun ske efter aftale med Copydan Tekst & Node.

FORSIDE: Orpingalik ("Pilekvisten") og hans familie (se s. 174f.)

på vej til Repulse Bay for at handle. Nationalmuseet.

BAGSIDE: Hvalrostand fra Tjukotka, Sibirien. Privateje.

FOR- OG BAGSATS: Håndtegnet kortskitse over kyststrækningen mellem Lyon Inlet og Repulse Bay. Kortet er tegnet af lvaluartjuk (se s. 108f.).
Arktisk Institut.

SIDE 2: Maske fra Nunivak i Alaska. Se s. 259. Nationalmuseet.

Indhold

Forord af Rane Willerslev 9

Introduktion 11

Planer og deltagere 19

Tidlige vidnesbyrd og plan 1 (1905) 19

En dansk ekspedition til centraleskimoerne: plan 2 (1909) 27

Et korrektiv: plan 3 (1915) 30

Nordisk projekt: plan 4 (1920) 34

Luksusudgave og skrabet model: plan 5 og 6 (1920-21) 39

Endelig udgave: plan 7 (1921) – og dog ... 42

Planerne og den store slæderejse 45

Deltagerne 47

Filmekspeditionen 50

Canadiske forviklinger 56

En feberredning 56

Fredning og suverænitet 58

Knuds brev og Vilhjalmur Stefansson 66

Canadiske reaktioner 72

Stefansson og Harkins næste fremstød 75

Knuds forhandlinger i London 78

Kommunikationsbrist med konsekvenser 81

På vej 83

Små og store ulykker 83

Optimisme trods alt 91

Ankomst til Danske Øen 94

Hudsonbugten 97

- Kildegrundlag 97
- Ekspeditionens opgaver 100
- Nye mennesker 103
- Møde med Aua 110
- Hos rensdyrinuitterne 115
- To mordsager 123
- Tilbagerejse med forsinkelser 130
- Oprindelighed og civilisation 135
- Urbefolkningen, Thule-kulturen og snehuskulturen 143
- Koldbrand og Auas hvide flag 147
- Folkloristisk credo 151
- Åndemanere i dobbelt belysning 153
- Sidste tid i Blæsebælgen 157
- Under overvågning 161

Den store slæderejse 167

- Fra fortid til nutid 167
- Afrejse 170
- “Alt i mig er sang” 174
- På amulejtjagt 178
- De sundeste og de lykkeligste 183
- På King Williams land 186
- Kannibalisme og pigedrab 193
- Levende billeder i 50 graders kulde 196
- Et tempel for glæden 201
- Morderbander eller mennesker 207
- Mod Mackenzie-deltaet 211
- Afsked med Canada 217
- Alaska - forbillede og øjenåbner 220
- De store fortællere 226
- Tilbage i civilisationen 231

Mellem Nome og East Cape 236

Sibirisk intermezzo 236

Leo Hansen og Wrangel Island 247

Sila 252

Hjemrejse og modtagelse 261

Under belejring 261

Hyldest og æresbevisninger 266

En ekspedition til tiden 272

Ekspeditionen og grønlandspolitikken 279

Forholdet til Det Grønlandske Selskab 280

Forhandlinger om ny lov for Grønlands Styrelse 285

Foredrag i Rigsdagen 290

I ekspeditionens kølvand 296

Ændrede planer 296

Tilbage i New York 297

Høringerne i Ottawa 303

Bogen - en fortsat ekspedition 307

Afslutning 315

Efterskrift: Mellem socialdarwinisme og identitetspolitik 319

Appendiks

Foredrag 343

Reportage og interview 367

Noter 375

Litteratur 388

Tidstavle for 5. Thule-ekspedition 391

Navneregister 395

“Jeg føler mig lykkelig over, at det faldt i min Lod at gaa fra Boplads til Boplads paa en Tid, hvor der endnu laa den store Oprindelighed over alle Sind”.

Fra Grønland til Stillehavet

Forord

Knud Rasmussen er mit store idol. Både som eventyrer, forsker og formidler er han dybt inspirerende. Hans usnobbede og respektfulde måde at udvise oprigtig interesse for andre mennesker er forbilledlig – og så er selve 5. Thule-ekspedition uden tvivl hans største bedrift og må siges at være det ultimative eventyr. Det er en perfekt kombination af fantastisk vovemod og et beundringsværdigt formål, som resulterer i en treårig og 18.000 kilometer lang rejse i et af verdens mest barske landskaber – ovenikøbet på en hundeslæde!

Hundeslæden var dengang et revolutionært valg. Knud Rasmussen brugte inuiternes teknologi og levemåde på et tidspunkt, hvor vesterlændinge var modvilligt indstillede over for inuiternes teknologier, fordi de følte sig hævet over dem. Men ikke Knud Rasmussen. Han ikklædte sig rensdyrdragt og bjørneskindebukser og havde jagt som primær overlevelsesstrategi.

Hans store fordel var, at han var opvokset på Grønland og kendte grønlandsk kultur og skik, men samtidig var tæt nok forbundet med det borgerlige Danmark, til at ekspeditionen overhovedet var mulig. Uden sammenligning var han den ideelle ekspeditionsleder. Han kunne tale med inuitterne uden tolk og stod også selv for studierne af deres sprog, myter og kultur. At de indfødte var genstand for nysgerrigheden, var i øvrigt også nyt. Førhen havde det handlet om at komme først til Nordpolen, at opdage nyt land eller om præcis kortlægning.

Skal jeg nævne én ting, som vi også i dag kan lære af Knud Rasmussen, er det den tværfaglige videnskabelige tilgang. Den kendetegnede ekspeditionen og var helt unik dengang. Derigennem formåede han at vise, hvordan inuitter fra Grønland, tværs over Canada og helt til Sibiriens østkyst havde fælles traditioner, kultur og verdensbillede. I dag er fokus ofte på mikrostudier af enkeltkulturer, men dermed

risikerer man at misse de store sammenhænge, som jo var Knud Rasmussens og den 5. Thule-ekspeditionens store bedrift.

Egentlig ville Knud Rasmussen være fortsat gennem hele Sibirien, men han blev standset af Sovjetunionen, og det er virkelig ærgerligt. I dag mangler vi stadig dén del af fortællingen om de arktiske folks kultur, hvilket understreger ekspeditionens store forskningsmæssige gevinst. Det samme gør de omkring 20.000 genstande, som Knud Rasmussen lykkedes at indsamle undervejs. Knud Rasmussen blev verdensberømt, og ekspeditionen kastede desuden utrolig meget hæder af på Danmark og i særdeleshed på Nationalmuseet, som med genstandene fik verdens største samling af inuitgenstande og blev centrum for studier af Arktis. Helt i Knud Rasmussens ånd har vi siden delt vores grønlandske samlinger med Grønlands Nationalmuseum. Det tog 17 år og foregik i et godt samarbejde de to museer imellem, og i dag har vi et nært samarbejdsforhold til Grønlands Nationalmuseum.

Myterne om og idoliseringerne af Knud Rasmussen er mange. Med Knud Michelsens grundige historiske gennemgang får læserne god mulighed for at trænge ned under overfladen og få dyb indsigt i ekspeditionens forskellige kontekster. Herunder ny viden om ekspeditionens samtid, ikke mindst geopolitisk, og med et nyt fokus på Knud Rasmussens politiske og videnskabelige ambitioner og udfordringer.

Rane Willerslev, direktør for Nationalmuseet

Introduktion

5. Thule-ekspedition til Canada og Alaska er den ekspedition, Knud Rasmussen altid har drømt om at gennemføre, og ingen af hans forrige ekspeditioner kommer blot i nærheden af den i henseende til tidsforbrug, omfanget af berejste strækninger og mængden af data, videnskabelige resultater, rapporter og afhandlinger. Med sin afdækning af den tusind år gamle såkaldte Thule-kultur, sin påvisning af de spredte grupper som ét folk med én kultur, sin karakter af symbolsk *nation building* og med det enorme etnografiske og folkløriske materiale, ekspeditionen hjembragte, er 5. Thule-ekspedition uden tvivl den vigtigste af alle Knud Rasmussens ekspeditioner og ikke blot i en dansk sammenhæng. Med ekspeditionen overskrider han samtidig den grænse, han ellers har bevæget sig indenfor, den nordiske og grønlandske del af Arktis, og inddrager resten af polarområdet i sit virkefelt. Dermed får ekspeditionen betydning langt uden for Danmark og baner ikke blot vejen for hans verdensberømmelse, men også for en ny forståelse af sammenhængen mellem de arktiske folk og deres historie. Det er fx med rette ofte gentaget, at ekspeditionen med sin påvisning af denne sammenhæng lægger grunden til det samarbejdsorgan, vi i dag kender som ICC (Inuit Circumpolar Council).

Når det gælder Knud Rasmussen selv, danner ekspeditionen ligeledes et klart vandskel. Ligesom der er en tid før og efter den første ekspedition, han deltager i, Den Litterære Ekspedition 1902-04 - efter ved han, at hans liv uløseligt er knyttet til Grønland og Arktis - er der en tid før og efter 5. Thule-ekspedition. Ekspeditionen er således ikke blot opfyldelsen af en gammel drøm, men også kulminationen og i en vis forstand afslutningen på hans liv som aktiv polarforsker. Der følger ganske vist andre ekspeditioner, men disse er af en ganske anden karakter, hvor han mere fungerer som rådgiver og organisator. En ny

epoke er begyndt, hvor hans foretrukne transportmiddel, hundeslæden, er blevet udkonkurreret af fly og motorbåde.

I indledningen til sin store bog om ekspeditionen, tobindsværket *Fra Grønland til Stillehavet* (1925-26), genudgivet i en pragtudgave i 2020, markerer Knud Rasmussen selv dette skift, da han fra et udsigtspunkt i Sibirien ser tilbage over det slædespor, der er tilbagelagt:

I min Glæde over Slæderejsens Lod gaar mine Tanker uvilkaarligt til en Oplevelse fra Alaska, hvor alle i Foraaret ventede dristige Flyveres Besøg fra den anden Side Kloden.

Og jeg velsigner af Hjertet den Skæbne, der har ladet mig fødes i en Tid, hvor Polarforskning med Hundeslæde endnu ikke var forældet.

Men efter 5. Thule-ekspedition er det slut og dermed tillige slut med den stærke identifikation med inuits livsform, som har præget ham siden den litterære ekspedition. Sammen med nye ekspeditionsformer bliver han i stedet engageret i moderniseringen af det grønlandske samfund.

På en måde slutter 5. Thule-ekspedition dog aldrig for ham. Ved siden af mange andre påtrængende opgaver ligger arbejdet med de videnskabelige rapporter som en stadig påmindelse og mulighed for genoplevelse. Fire digre rapporter får han udgivet i sin levetid, og efter hans tidlige død i 1933 følger endnu to på grundlag af hans dagbøger og notater, den sidste i 1952, alle værker, der ligesom *Fra Grønland til Stillehavet*, vidner om hans dybe fascination af de store fortællere, han har mødt. Hvad disse – som oftest lokale åndemane – har fortalt, er i virkeligheden essensen af hans udbytte af ekspeditionen.

Bogen hedder *Rejsen til det oprindelige folk*, og det gør den af tre grunde, dels fordi inuit tilhører de oprindelige folk, dels fordi det, ekspeditionen ønsker at udforske, er spor og efterkommere af det folk, grønlænderne og inuit i det hele taget stammer fra, og endelig fordi det er mennesker, der efter ekspeditionens og ikke mindst Knud Rasmussens opfattelse er præget af oprindelighed, dvs. mennesker, der ses som levende udtryk for en ældgammel kultur.

Baggrund og kilder

Rejsen til det oprindelige folk er en selvstændig udgivelse i samarbejde med Nationalmuseet, men samtidig fjerde bind i en serie, hvor jeg på baggrund af alle tilgængelige kilder belyser Knud Rasmussen i en biografisk, historisk og grønlandspolitisk sammenhæng. 5. Thule-ekspedition er et vidtforgrenet foretagende med flere videnskabelige deltagere, og selv om denne bog også berører de øvrige deltageres rejser og resultater, er den derfor – som undertitlen lyder – først og fremmest om Knud Rasmussens 5. Thule-ekspedition. De første tre bind, der er udkommet på Forlaget Falcon, *Den unge Knud Rasmussen* (2011), *Vejen til Thule* (2014) og *I videnskabens navn* (2018), omfatter tilsammen tiden fra 1879 til 1921 og det foreliggende årene 1921-25. I årene mellem 1912 og 1919 gennemfører Knud Rasmussen de første fire Thule-ekspeditioner, der har navn efter den handelsstation, som han og Peter Freuchen anlægger i 1910 i det nordvestlige hjørne af Grønland. I det forrige bind, *I videnskabens navn*, kan man finde en fremstilling af disse ekspeditioner¹ og en forklaring på, hvorfor 5. Thule-ekspedition først blev den femte og ikke – som Knud Rasmussen håbede – den anden.

Som de øvrige bind består denne bog af tre dele. Første del er en kildebaseret fremstilling med indskudte analyser af ekspeditionens baggrund, forløb og konsekvenser. Af hensyn til dokumentationen benyttes i udstrakt grad direkte citat frem for referat. Herefter følger som anden del en perspektiverende og aktualiserende efterskrift (“Mellem socialdarwinisme og identitetspolitik”), som belyser ekspeditionens betydning før og nu og som et vandskel i Knud Rasmussens liv. Endelig findes i tredje del en række vigtige dokumenter fra samtiden med tilknytning til ekspeditionen, bl.a. Knud Rasmussens universitetsforelæsning om ekspeditionens videnskabelige resultater og hans tale i rigsdagen om, hvordan erfaringerne fra Alaska kan anvendes i Grønland.

For at bogen kan fungere i sin egen ret, er der medtaget en del stof, som ellers ville være behandlet mere summarisk. Det gælder først og fremmest fremstillingen af ekspeditionen, der følges i to store kapitler, “Hudsonbugten” og “Den store slæderejse”², samt et mindre om opholdet ved Beringstrædet og i Sibirien. (*Den store Slæderejse* er også titlen på ungdomsbogen om ekspeditionen, og læsere, der måtte undre

sig over at se denne betegnelse anvendt om kun den del af ekspeditionen, hvor Knud Rasmussen rejser sammen med Qâvigarsuaq og Arnarulunguaq, henvises til note 2). Desuden er stof af mere speciel karakter flyttet til noteapparatet eller næste og sidste bind i serien, der vil handle om årene 1925-33. Det gælder bl.a. et vigtigt emne som ekspeditionens økonomi – vigtigt, ikke mindst fordi den er helt ude af kontrol og slår et stort hul i bunden af den pengekasse, der er økonomisk garant for Knud Rasmussens projekter, kassen med indtægterne fra handelsstationen i Thule. Der er kalkuleret med en udgift på 200.000 kr, og der er opnået en statsstøtte på det halve, men ekspeditionen kommer til at koste ca. 650.000 kr., svarende til små tyve millioner kroner i dag, et beløb, hvor altså langt det meste skal udredes af handelsstationen. Det gør ikke situationen bedre, at stationens administrator, Marius Ib Nyeboe, under ekspeditionen har lånt store beløb til fejlslagne projekter. Men alt dette bliver først efter hjemkomsten smertelig virkelighed for Knud Rasmussen og har derfor først og fremmest betydning for tiden efter ekspeditionen.

Derimod medtages ekspeditionens betydning i en grønlandspolitisk sammenhæng. Umiddelbart efter hjemkomsten inddrages Knud Rasmussen i en ny lovgivning for Grønland, hvor hans erfaringer fra Alaska kommer til at spille en afgørende rolle. Ligeledes medtages hans funktion som rådgiver for den canadiske regering under en række høringer i Ottawa i foråret 1925. Alt sammen vigtigt stof, når man skal belyse ekspeditionen i en større og mere aktuel kontekst, sådan som det også sker i bogens efterskrift, der inddrager den nulevende inuitgenerations syn på ekspeditionen.

Af andet nyt stof i forhold til tidligere fremstillinger af ekspeditionen kan fremhæves påvisningen af den store slæderejse omtumlede skæbne i planerne. Fra i 1905 at være det eneste – dengang ti-årige(!) – projekt glider den ud i de efterfølgende mange års officielle planer, hvor videnskabsmændene blander sig, men igen ind i de uofficielle planer, dog igen ud i den endelige plan for til sidst alligevel at komme ind, efter at ekspeditionen er rejst, og ingen andre kan intervenere. Men altså, hvor mærkeligt det end lyder, skulle den store slæderejse, der med sin påvisning af sammenhængen mellem de forskellige grupper af inuitsamfund i eftertiden står som den afgørende bedrift, slet ikke have været del af ekspeditionen!

Desuden inddrages materiale, herunder billedmateriale, fra Canada, Alaska og USA (Washington og New York), materiale, der stammer fra rejser, jeg foretog til de pågældende lande og byer i 2017 og -18, dels med henblik på denne bog, dels et følgende bind om årene efter 1925. Der ligger meget materiale om ekspeditionen i Hudson's Bay Companys arkiver i Winnipeg, i forskellige regeringsarkiver i Ottawa, i Fairbanks i Alaska og i Smithsonian Institution's arkiver i Washington. Jeg fandt desuden værdifulde oplysninger – dog især med relevans for næste bind i serien – i The Explorers Club og i American Museum of Natural History i New York. I forbindelse med rejserne besøgte jeg også Repulse Bay (Naujaat) i det nordvestlige hjørne af Hudsonbugten, i hvis nærhed ekspeditionen havde sit hovedkvarter, og hvor en af dens videnskabelige deltagere, Therkel Mathiassen, foretog en række vigtige udgravninger.

Materialet har bl.a. dannet grundlag for bogens andet kapitel ("Canadiske forviklinger"), der fortæller historien om, hvordan Knud Rasmussen og ekspeditionen bliver hovedaktører i en storpolitisk konflikt mellem Danmark og Canada om suveræniteten i Arktis. Desuden danner det grundlag for belysningen af ekspeditionens forhold til HBC og RCMP (Royal Canadian Mounted Police) samt Knud Rasmussens kommunikation med og rådgivning til den canadiske regering. Af alt dette fremgår, at ekspeditionen ikke blot har haft stor videnskabelig betydning, men også spillet en afgørende politisk rolle, dels for udviklingen af suverænitetshåndhævelsen i Arktis, dels for politikken i forhold til inuitsamfundene.

Når det gælder de danske kilder, rummer Knud Rasmussens Arkiv i Frederiksværk det meste og vigtigste materiale. Her findes alle planerne, såvel i udkast som i færdige formuleringer, og her findes Knud Rasmussens enorme korrespondance med folk i ind- og udland. Den vigtigste i relation til 5. Thule-ekspedition er med hans førnævnte partner, Marius Ib Nyboe, som samtidig er hans nære ven, og som i sit ingeniørfirma med kontor på Rådhuspladsen (det nuv. Politikens Hus) styrer alt, der har med økonomi og logistik, herunder kontakt med myndigheder og leverandører, at gøre. I arkivet befinder sig også kopier af en del af det materiale, der ligger i Canada, og hvor det er tilfældet, henvises til arkivet.

Andre vigtige kilder findes på Arktisk Institut og Nationalmuseet. Ud over mange dokumenter fra ekspeditionen, herunder Knud Rasmussens korrrespondance med familien, rummer Arktisk Institut betydningsfuldt kortmateriale og en mængde billeder fra ekspeditionen. Det meste af det originale billedmateriale findes på Nationalmuseet, og det er i hovedsagen Nationalmuseets righoldige samlinger, der er blevet anvendt i denne bog. Udvalget af billeder og udarbejdelsen af billedtekster er blevet til gennem et samarbejde med museumsinspektør ved Nationalmuseet, Anne Mette Randrup Jørgensen.

Også Rigsarkivet har bidraget med vigtigt materiale, primært med dokumentsamlinger fra Udenrigsministeriet og Undervisningsministeriet. Desuden har mange oplysninger kunnet findes i samtidens aviser og – specielt med henblik på grønlandspolitikken – i *Folketings-tidende*.

Praktiske oplysninger

I resten af bogen kaldes Knud Rasmussen blot Knud. Ud over det rent praktiske skyldes det, at det er almindelig praksis i biografier om ham.

Befolkningen i Nunavut og i det meste af Grønland kalder sig selv inuit, flertal af inuk. Den almindelige fællesbetegnelse var tidligere eskimoer, en betegnelse, som også brugtes af Knud Rasmussen og hans samtidige. Den indfødte befolkning i Alaska kalder sig inupiat eller yupik eller noget helt tredje og beboerne i Thule-distriktet inughuit. Som fællesbetegnelse bruges i denne bog inuit, men i øvrigt, hvor det er muligt, de enkelte gruppers lokale betegnelser, fx netsilingmiut eller kitdlinermiut.

For ikke at skabe unødigt forvirring og divergenser mellem citater og øvrig tekst benyttes for både person- og stednavnes vedkommende Knud Rasmussens stavemåde og betegnelser, fx Aua og ikke Avva og Igdlulik og ikke Igloolik. Ellesmere Island hedder her i bogen Ellesmere Land, og King Williams Land og Ponds Inlet skrives uden apostrof-s.

Ved fotos anføres fotograf og proveniens i det omfang, det har været muligt at fastslå navn og sted.

Tak

Mange institutioner, fonde og personer har på forskellig vis bidraget til denne bog. Tak til min samarbejdspartner Nationalmuseet, hvis arktiske afdeling har hjulpet med både billedmateriale (Anne Mette Randrup Jørgensen), faglig bedømmelse og værdifulde kommentarer (Bjarne Grønnow); tak til Arktisk Institut, hvis medarbejdere altid har reageret prompte på mine ønsker om adgang til instituttets rige samlinger; tak til Knud Rasmussens Arkiv, som altid har givet mig ideelle arbejdsbetingelser; og tak til de ovennævnte institutioner i Alaska, Canada og USA, som beredvilligt har guidet mig i og givet mig adgang til deres arkiver.

Tak til de fonde, som har muliggjort bogens udgivelse og rejserne i forbindelse med dens tilblivelse. Tak til Moth-Lunds Fond, tak til Velux Fonden, tak til Slots- og Kulturstyrelsen, tak til Hempel Fonden og tak til Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond.

Ud over de allerede nævnte personer har andre på mere eller mindre direkte måde haft indflydelse på bogen og dens udformning. Det gælder mine trofaste første læsere, Knud Wentzel og Jens Anker Jørgensen, den canadiske historiker Janice Cavell samt Therkel Mathiassens barnebarn Dorte Rørbeck Mathiassen. Og det gælder Igor Krupnik fra Smithsonian i Washington, på hvis foranledning jeg i 2019 deltog i en konference om ekspeditionen på dens endestation, Nome i Alaska (jf. note 3). Jeg skylder dem alle en varm tak.

Planer og deltagere³

Tidlige vidnesbyrd og plan 1 (1905)

Om oprindelsen til 5. Thule-ekspedition hedder det i Knuds bog om den, *Fra Grønland til Stillehavet*:

Det er vanskeligt at sige, hvornaar jeg fik Planen til den, for den er groet op sammen med mig. Men den berømte Forsker H. Rinks Studier over Eskimoerne og Landene, som de beboede, vakte mig; jeg blev mig min Opgave bevidst. (I, s. 5)

Siden 1860'erne og frem til sin død i 1893 havde H.J. Rink i mange forskellige udgivelser, også af mere populær art, fremsat sine teorier om, at inuit stammede fra Alaskas skovklædte indland. Herfra var de langs floderne vandret ud til kysten, hvor de havde tilegnet sig en marin levevis. Siden havde de spredt sig mod vest til Sibirien og østpå til Canada og Grønland.

Knud siger ikke noget om, hvornår han har stiftet bekendtskab med Rinks skrifter, men det er uden tvivl i gymnasieårene eller årene mellem 1896 og 1900.⁴ I en af sine tidlige artikler udkaster Rink den tanke, "at en sammenlignende studie af eskimoernes sagn ville tjene til at kaste lys over mange dunkle spørgsmål angående eskimoernes herkomst, sprogd udvikling, vandringer, kulturelle verden og hele eksistens gennem århundreder".⁵ En sådan studie skal netop blive et af Knuds væsentligste bidrag under 5. Thule-ekspedition.

Endnu et tidligt vidnesbyrd er en udtalelse fra en af Knuds venner, som Kaj Birket-Smith gengiver i sin bog om Knud, *Knud Rasmussens Saga*, fra 1936. Vennen fortæller:

Jeg mindes som det var i Gaar den Aftenskumring i Gavlværrelset i Lynge Præstegaard, da vort Venskab var vokset saa stort, at han indviede mig i sin store Livsplan. Gaaende op og ned ad